

В тексте используется незначительное количество одоративов, обозначающих запахи продуктов питания и напитков. Иногда они входят в состав информативного ряда «конкретный предмет – запах – чувство»: «Этот кошмарный огурец разрезали на ломтики, нюхали, клали на черный хлеб с маслом, ели с солью... И его запах, зеленый тревожный запах весенней воды, собственно, и знаменовал перелом к весне» [4, с. 129].

Реже всего встречаются упоминания запахов, связанных с церковной службой (благговония), и запахи, носителями которых являются абстрактные существительные, что отражает индивидуально-авторскую картину мира писателя: «Качество полотен и неотразимый вид и запах подлинности всегда заставлял таможенников вызвать эксперта» [4, с. 82].

Заключение. Таким образом, в романе Дины Рубиной «Белая голубка Кордовы» нами были выделены следующие лексико-семантические группы существительных с лексемой «запах»:

– источник выделения запаха (запах весны, запах извести, запах молотых кофейных зерен и жареного чеснока, запах дождя, запах дыма из каминных труб, запах сырых плесневелых стен, запах заброшенных подвалов);

– запахи растений (запах сирени, запах черемухи, запах клевера, запах флоксов, запах анютиных глазок, запах жасмина);

– запахи человеческого быта (запах старых книг, запах старых бумаг);

– запахи, связанные с работой художника (запах скипидара, запах клея, запах лаков, запах старого дерева и старых холстов, запах акварельных красок, запах камня, запах азотки, запах досок);

– запахи продуктов питания (запахом молотых кофейных зерен и жареного чеснока, запах огурца, запах весенней воды);

– запахи мест богослужения и предметов религии (запахи украинского вечера, запах подлинности).

За существительными лексико-семантического поля «запах» зачастую стоит нечто большее, нежели просто обозначение какого-либо запаха.

1. Колупаева, А. А. Концепт запах и способы его репрезентации в русском языке: автореф. дис. ... канд. филол. наук / А. А. Колупаева. – Тамбов, 2009. – 23 с.
2. Николина, Н. А. Одоративная лексика и система обозначения запахов в современном русском языке / Н. А. Николина // Актуальные вопросы лексикологии. – М., 1989. – С. 4–18.
3. Павлова, Н. С. Лексика с семой 'запах' в языке, речи, и тексте : автореф. дис. канд. филол. наук / Н. С. Павлова. – Екатеринбург, 2006 – 18 с.
4. Рубина, Д. Белая голубка Кордовы / Д. Рубина. – М. : Эксмо, 2014. – 704 с.
5. Сидельников, В. П. Лексика со значением «Запах» в русском языке (К проблеме языковой сущности лексических микросистем) : дис. ... канд. филол. наук / В. П. Сидельников. – Донецк, 1982. – 197 с.

ЛІНГВАКРАЇНАЗНАЇЧАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА БЕЛАРУСКІХ АНТРАПОНІМАЎ

Фралова Н.У.,

*выпускніца ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь
Навуковы кіраўнік – Семянькова Г.К., канд. філал. навук, дацэнт*

Аб'ектам увагі лінгвістаў нярэдка становяцца онімы, якія маюць культурна афарбаваны характар. Такія адзінкі выконваюць кумулятыўную функцыю (функцыю захавання адметных рыс светапогляду, традыцый, абрадаў народа). Названая функцыя ўласціва асобным беларускім антрапонімам. Адзін з кірункаў даследавання такіх адзінак – лінгвакраіназнаўчы. Апісанне лексічных адзінак з лінгвакраіназнаўчай семантыкай ажыццяўляецца на кафедры беларускага мовазнаўства ўстанова адукацыі “Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.М. Машэрава”. Асобныя прыклады, прааналізаваныя ў прапанаваным артыкуле, будуць уключаны ў ствараемы на кафедры лінгвакраіназнаўчы слоўнік.

Актуальнасць нашага даследавання заключаецца ў тым, што аналіз беларускіх антрапонімаў з лінгвакраіназнаўчай семантыкай дазволіць выявіць іх ролю ў сучаснай беларускай мове. Мэта артыкула – аналіз антрапонімаў, якія функцыянуюць у сучаснай беларускай мове, вызначэнне іх лінгвакраіназнаўчай каштоўнасці.

Матэрыял і метады. Матэрыялам паслужыла картатэка, сабраная аўтарам з інтэрнэту. Метады даследавання – параўнальна-супастаўляльны і метады структурна-семантычнага апісання.

Вынікі і іх абмеркаванне. Навуковы падыход да вывучэння онімаў звязваюць з імем нямецкага вучонага В. Гумбальта. У Расіі даследаванні ўласных імён працягваў А.Х. Вастокаў. У сярэдзіне XIX ст. вывучэнне онімаў дазволіла выявіць гістарычныя межы рассялення славян і іншых народаў (А.А. Качубінскі, А.Г. Кіркор, А.Л. Пагодзін). Сістэмнае даследаванне ўласных імён пачалося ў апошнія дзесяцігоддзі, калі з’явілася шмат прац анамастычнага характару, былі выпрацаваны прынцыпы даследавання гэтых адзінак [2].

Падчас вызначэння лінгвакраізнаўчай каштоўнасці беларускіх антрапонімаў намі былі прааналізаваны наступныя адзінкі: Караткевіч Уладзімір, Лукашэнка Аляксандр, Орда Напалеон, Полацкі Сімяон, Савіцкі Міхаіл, Сапега Леў, Сухі Павел, Тураўскі Кірыла, Цяпінскі Васіль, Чарадзея Усяслаў, Шагал Марк, Шамякін Іван, Ядвігін Ш. Звернемся да аднаго з прыкладаў.

Цяпінскі Васіль (Амельяновіч). (1530-я ці пач. 1540-х гг., маёнтак Цяпіна Полацкае ваяводства – 1599 ці 1600), кнігавыдавец, пісьменнік, прадаўжальнік гуманістычных і культурна-асветніцкіх традыцый Францыска Скарыны.

Існуе меркаванне, што нарадзіўся ў 1530-я гады ў вёсцы Цяпіна Чашніцкага раёна Віцебскай вобласці ў сям’і дробнага баярына Мікалая Амельяновіча. Імя Цяпінскага ўпершыню сустракаецца ў дакументах 1560-х гадоў. Захаваліся вельмі сціслыя звесткі пра лёс Васіля Цяпінскага. У 1567 годзе ён скончыў універсітэт. Служыў у коннай роце аршанскага старасты Ф. Кміты-Чарнабыльскага. Прымаў удзел у Лівонскай вайне.

У сваім радавым маёнтку (вёска Цяпіна) ён заснаваў друкарню, дзе ў 1580 годзе выдаў Евангелле, перакладзенае ім на старабеларускую мову. Два экзэмпляры Евангелля знаходзяцца ў Дзяржаўнай публічнай бібліятэцы імя М. Салтыкова-Шчадрына (Санкт-Пецярбург) і Архангельскім краязнаўчым музеі. У кнізе, якая змяшчае напісаную самім Цяпінскім прадмову, выказаны погляды самога выдаўца на асвету, грамадскае ўсталяванне, рэлігійнае выхаванне. Тым самым Цяпінскі даў праграму рэфармавання школ, выказаўся за неабходнасць шырокага доступу дэмакратычных грамадскіх пластоў да асветы.

Васіль Цяпінскі – асветнік, гуманіст, палітычны дзеяч, прыхільнік Адраджэння, рэнесанснага руху на Беларусі [1].

Заклучэнне. Падчас аналізу беларускіх антрапонімаў з лінгвакраізнаўчай семантыкай было даказана, што яны з’яўляюцца не толькі функцыянальна і сацыяльна значнай часткай слоўніка, якая маркіравана ў культурна-гістарычным плане, але і спецыфічным яго складнікам па семантычных, арфаграфічных, фанетычных, марфалагічных і іншых прыкметах.

Беларускія антрапонімы маюць вялікі лінгвакраізнаўчы патэнцыял. Іх лексікаграфічная рэпрэзентацыя ў спецыяльных лінгвакраізнаўчых слоўніках з’яўляецца адной з актуальных задач сучаснай беларусістыкі.

1. Афіцыйны сайт Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://www.nlb.by/content/uslugi/sotsiokulturnye-uslugi/imena/vasil-tsyapinski-1530-ya-tsi-pach-1540-kh-gg-polach/>. – Дата доступу: 27.04.2020.

2. Беларуская анамастыка. Гісторыя і сучаснасць: матэрыялы Міжнар. навук. канф. – Мінск, 2010.

3. Шур, В. В. Уласныя імёны ў часе і прасторы / В.В. Шур. – Мінск: Нац. Інстытут адукацыі, 2008.

ДИСКУРСИВНЫЕ МАРКЕРЫ ВЫСТУПЛЕНИЙ В ЖАНРЕ «СТЕНДАП»

Чехович М.Д.,

*студентка 2-го курса БГУ, г. Минск, Республика Беларусь
Научный руководитель – Стефановская Е.И., преподаватель*

Речь ведущих телепередач различных жанров исконно вызывала доверие и являлась образцом для подражания в силу своей абсолютной грамотности и чистоты. К сожалению, на современном этапе существования аудиовизуальных средств массовой информации данная традиция постепенно уходит в небытие в случае с развлекательными переда-